

Lovforslag nr. L 165. Fremsat den 10. april 1991 af sundhedsministeren (Ester Larsen)

Forslag

til

Lov om sundhedsvæsenet i Grønland

§ 1. Grønlands Hjemmestyre kan ved landstingsforordning fastsætte regler om sundhedsvæsenet og sundhedsforholdene i Grønland.

§ 2. Sundhedsmyndighederne i Grønland, herunder Landslægeembedet, yder faglig bistand i Grønland til statens myndigheder.

§ 3. I landstingsforordninger, der udstedes i henhold til § 1, kan fastsættes regler om, at overtrædelse af bestemmelser i landstingsforordningerne eller i forskrifter, der udstedes i henhold hertil, kan medføre idømmelse af bøde og konfiskation.

Stk. 2. For overtrædelser, der begås af aktie- eller anpartsselskaber, andelsselskaber eller lignende, kan selskabet som sådant idømmes bøde og konfiskation. Er overtrædelsen begået af staten, hjemmestyret, en kommune eller et kommunalt fællesskab, der er omfattet af § 57 i landstingslov om de grønlandske kommunalbestyrelser og bygderåd m.v., kan der idømmes staten, hjemmestyret, kommunalbestyrelsen eller det kommunale fællesskab som sådant bøde og konfiskation.

Stk. 3. Foruden idømmelse af bøde eller konfiskation i henhold til stk. 1 og 2 kan der ske frakendelse af retten til at udøve virksomhed i Grønland, der kræver offentlig autorisation eller godkendelse, enten for et nærmere fastsat tidsrum eller indtil videre i overensstemmelse med bestemmelserne i kapitel 30 i kriminallov for Grønland.

§ 4. Loven træder i kraft den 1. januar 1992, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Stk. 8 og 9 træder i kraft den 1. august 1991.

Stk. 3. Grønlands Hjemmestyre indtræder i de kontraktlige rettigheder og pligter, som ved lovens ikrafttrædelse tilkommer eller påhviler sundhedsmyndighederne i Grønland. Staten hæfter dog fortsat for forpligtelser, der er påtaget før den 1. januar 1992, men har regres mod Grønlands Hjemmestyre for udgifter, der afholdes som følge af denne hæftelse.

Stk. 4. Lovgivning inden for sundhedsministerens sagsområde, som ved lovens ikrafttræden gælder i Grønland, forbliver i kraft, indtil den ophæves af regler, der udstedes af Grønlands Hjemmestyre.

Stk. 5. Lov nr. 275 af 27. maj 1950 om sundhedsvæsenet i Grønland ophæves.

Stk. 6. I lov nr. 397 af 10. juni 1987 om sundhedsvæsenets centralstyrelse m.v. som ændret ved lov nr. 391 af 7. juni 1989 foretages følgende ændringer:

1) I § 19, stk. 1, indsættes efter 1. pkt.:

»Nævnet skal, inden der træffes afgørelse i en klagesag vedrørende sundhedsvæsenet i Grønland, tillige indhente en udtalelse herom fra sundhedsmyndighederne i Grønland.«.

2) I § 28 indsættes som stk. 2:

»Stk. 2. Bestemmelserne i §§ 2 og 4 gælder ikke for Grønland.«.

Stk. 7. Regler, der er fastsat i henhold til de i stk. 5 og 6 nævnte lovbestemmelser, forbliver i kraft, indtil de ophæves af regler, der udstedes af Grønlands Hjemmestyre.

Stk. 8. I lov nr. 147 af 15. april 1930 om brugen af røntgenstråler m.v. som ændret ved § 28 i lov nr. 213 af 4. juni 1965 indsættes efter § 7:

»§ 8. Loven kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Grønland med de afvigelser, som de særlige grønlandske forhold tilsiger.«.

Stk. 9. I lov nr. 94 af 31. marts 1954 om brug m.v. af radioaktive stoffer indsættes efter § 8:

»§ 9. Loven kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Grønland med de afvigelser, som de særlige grønlandske forhold tilsiger.«.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger:

I henhold til § 5 i lov nr. 577 af 29. november 1978 om Grønlands hjemmestyre kan rigsmyndighederne efter forhandling med Grønlands Hjemmestyre ved lov bemyndige Hjemmestyret til at overtage den regelsættende myndighed for samt administrationen af et sagsområde, der er nævnt i bilaget til loven. Tilskud til således overtagne sagsområder fastsættes ved lov. I det forannævnte lovtilag er under pkt. 13 udtrykkeligt anført sundhedsvæsenet.

I december 1989 nedsatte sundhedsministeren og Grønlands Landsstyre et særligt forhandlingsudvalg. Dette udvalg fik til opgave at forestå samarbejdet mellem staten og Grønlands Landsstyre om det grønlandske sundhedsvæsenes forhold og at forberede Grønlands Hjemmestyres overtagelse af ansvaret for sundhedsvæsenets drift. Forhandlingsudvalget har i en redegørelse bl.a. anbefalet, at ansvaret for sundhedsvæsenet overgår til Grønlands Hjemmestyre den 1. januar 1992, og at Grønlands Hjemmestyre samtidig bemyndiges til at fastsætte regler om sundhedsvæsenet og sundhedsforholdene i Grønland. Lovforslaget er i overensstemmelse hermed.

Grønlands Hjemmestyre ønsker, at de gældende regler vedrørende sundhedsvæsenet og sundhedsforholdene i Grønland forbliver i kraft, indtil de ophæves eller ændres af regler, der fastsættes af Hjemmestyret. Lovforslaget er i overensstemmelse hermed.

Det er regeringens opfattelse, at det er bedst stemmende med principperne for den grønlandske hjemmestyreordning, at loven kun indeholder et minimum af bestemmelser, således at det fuldt ud overlades til Grønlands Hjemmestyre at fastlægge sundhedspolitikken i Grønland.

Sundhedsvæsenet i Grønland består i dag af en driftsorganisation, kaldet Grønlands Sundhedsvæsen, et landslægeembede samt Forebyggelsesrådet i Grønland, »Paarisa«.

Landslægen i Grønland hører som embedslæge i faglig henseende under Sundhedsstyrelsen. På Sundhedsstyrelsens vegne fører landslægen i henhold til lov nr. 397 af 10. juni 1987 om sundhedsvæsenets centralstyrelse m.v. tilsyn med sundhedsforholdene i

Grønland og med den virksomhed, der udøves af læger og andet medicinalpersonale m.m. Det foreslås, at Landslægeembedet i sin helhed overgår til Grønlands Hjemmestyre. I denne forbindelse, og da Grønlands Hjemmestyre samtidig foreslås bemyndiget til at fastsætte regler om sundhedsforholdene i Grønland, foreslås Sundhedsstyrelsens hidtidige tilsyn og kompetencer vedrørende det grønlandske sundhedsvæsen i henhold til §§ 2 og 4 i lov nr. 397 af 10. juni 1987 om sundhedsvæsenets centralstyrelse m.v. ophævet. Grønlands Hjemmestyre har ønsket, at centralstyrelseslovens regler om Sundhedsvæsenets Patientklagenævn opretholdes, men med den tilføjelse, at Patientklagenævnet, inden der træffes afgørelse i en klagesag vedrørende sundhedsvæsenet i Grønland, indhenter en udtalelse fra de grønlandske sundhedsmyndigheder.

Det er ikke realistisk i Grønland at opbygge en organisation med sundhedsfaglig ekspertise af samme omfang som Sundhedsstyrelsen i Danmark. Det forudsættes derfor, at der efter den 1. januar 1992 fortsat vil være behov for et betydeligt samarbejde mellem Grønlands Hjemmestyre og de centrale danske sundhedsmyndigheder om sundhedsvæsenet og sundhedsforholdene i Grønland.

Grønlands Hjemmestyre vil også inden for sundhedsområdet være forpligtet af den almindelige bestemmelse i § 10 i loven om Grønlands hjemmestyre, hvorefter Hjemmestyret er undergivet de traktatlige forpligtelser m.v., som er bindende for riget.

Lov nr. 275 af 27. maj 1950 om sundhedsvæsenet i Grønland med senere ændringer foreslås ophævet.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Under forhandlingerne mellem regeringen og landsstyret om de økonomiske forhold i forbindelse med sundhedsvæsenets overførsel til Grønlands Hjemmestyre har man fulgt samme hovedprincipper som ved tidligere opgaveoverførsler.

Det indgår således, at samtlige bygninger, anlæg, materiel, inventar og beholdninger overdrages vederlagsfrit til Hjemmestyret.

F. t. I. om sundhedsvæsenet i Grønland

Endvidere indgår, at staten yder Hjemmestyret et tilskud svarende til statens budgetterede udgifter til drift og anlæg inden for det grønlandske sundhedsvæsen fra 1992.

På grundlag af budgetoverslagstallene i FL 1991 og de generelle budgetteringsforudsætninger for udarbejdelsen af FFL 1992 er tilskuddet i 1992 og 1993 – de to sidste år af den 3-årige generelle tilskudsperiode – aftalt til henholdsvis 601,6 mill. kr. og 600,4 mill. kr.

Beløbene er sammensat således:

Mill. kr.	1992	1993
Grønlands Sundhedsvæsen:		
Drift	538,2	538,2
Anlæg	55,4	54,3
Landslægeembedet	3,3	3,2
Diverse korrektioner ¹⁾	4,7	4,7
I alt	601,6	600,4

¹⁾ Beløbet modsvarer af bortfald af statslige udgifter på en række forskellige bevillingsområder, der bliver berørt i forbindelse med sundhedsvæsenets overdragelse til Grønlands Hjemmestyre: Sundhedsministeriets departement, statens overenskomst- og aftaleindgåelse vedr. personale i Grønland, Rigsrevisionen og statens pensionsforpligtigelser for tjenestemænd i Grønlands Sundhedsvæsen.

De i oversigten opgjorte beløb er indarbejdet i det af finansministeren samtidig fremsatte forslag til lov om tilskud til Grønlands Hjemmestyre.

Det er endvidere aftalt, at i det omfang de på finanslovene for 1989-1991 givne anlægsbevillinger inden for det grønlandske sundhedsvæsen ikke er forbrugt med udgangen af 1991, vil de ikke anvendte bevillinger blive overført samlet til Grønlands Hjemmestyre som en slags genbevilling med henblik på videre- eller fuldførelse af de pågældende anlægsarbejder. Beløbet vil blive optaget på forslag til tillægsbevillingslov for 1992.

I forbindelse med sundhedsvæsenets overførsel til Hjemmestyret vil sundhedsvæsenets bygninger, der pr. 31. december 1990 er opført til en samlet bogført værdi af 764,1 mill. kr., inventar, driftsmidler m.m. blive overført vederlagsfrit til Grønlands Hjemmestyre. De hertil svarende statusposter vil blive optaget på forslag til tillægsbevillingslov for 1992.

Hjemmestyret vil tilbyde sundhedsvæsenets personale fortsat ansættelse på uændrede vilkår.

Forelæggelse for Grønlands Hjemmestyre

Aftalen om overførsel af ansvaret for det grønlandske sundhedsvæsen og om de økonomiske vilkår i forbindelse hermed er indgået mellem regeringen og Grønlands Landsstyre, der har indhentet tilslutning

fra partier, som repræsenterede et flertal i det Lands-ting, der var valgt indtil den 5. marts 1991. Lovforslaget og finansministerens forslag til lov om tilskud til Grønlands Hjemmestyre er forelagt Grønlands Hjemmestyre. De påregnes behandlet i det nyvalgte Landsting på forårssamlingen i april måned 1991.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser:

Til § 1

Det foreslås, at ansvaret for sundhedsvæsenet i Grønland overføres til Grønlands Hjemmestyre. Sundhedsvæsenet i Grønland består i dag af en driftsorganisation, kaldet Grønlands Sundhedsvæsen, et landslægeembede samt Forebyggelsesrådet i Grønland, »Paarisa«. Grønlands Hjemmestyre bemyndiges til ved landstingsforordning at fastsætte regler om sundhedsvæsenet og sundhedsforholdene i Grønland. Bemyndigelsen omfatter således ikke alene regler om omfanget af sundhedsvæsenets opgaver og ydelser, men også regler, der regulerer sundhedsforholdene. Bemyndigelsen omfatter hele det område, der ved lovens ikrafttrædelse henhører under sundhedsministerens ressort. Udenfor falder sagsområder, der henhører under andre ministerområder. Eksempelvis omfatter bemyndigelsen regler om erhvervsmæssig tilvirkning, opbevaring, transport og forhandling af levnedsmidler i Grønland, men ikke kvalitetskontrol med fisk og fiskevarer, som henhører under Fiskeriministeriet. Bemyndigelsen omfatter heller ikke det zoosanitære område eller regler vedrørende kød og kødvarer til eksport.

Landbrugsministeriet forbereder i samarbejde med Hjemmestyret iværksættelse med de fornødne læmpelser af en række love under Landbrugsministeriet med henblik på etablering af et koordineret, sammenhængende regelsæt for Grønland vedrørende de zoosanitære forhold samt eksportkødkontrollen, herunder regler vedrørende indførsel af bl.a. levende dyr og animalske produkter.

Til § 2

Sundhedsmyndighederne i Grønland, herunder Landslægeembedet, skal fortsat varetage opgaver for statens myndigheder i det omfang, dette er bestemt i lovgivningen. Inden for Justitsministeriets område kan f.eks. nævnes opgaver i henhold til lov om ligsyn m.v., således som denne er blevet sat i kraft for Grønland ved en anordning af 6. september 1988. Inden for Socialministeriets område kan det nævnes, at landslægen efter anordning for Grønland om arbejdsskadeforsikring af 16. marts 1988 er medlem af Det Grønlandske Nævn for arbejdsskadeforsikring. Den hidtil gældende relation mellem Landslægeem-

bedet og Sundhedsstyrelsen og andre statslige myndigheder bibeholdes for disse sagsområder. Herudover forudsættes det, at Landslægeembedet og de øvrige sundhedsmyndigheder i Grønland fortsat skal bistå statens myndigheder i samme omfang som hidtil.

Til § 3

Det foreslås i stk. 2, at sanktionerne for overtrædelser af de fastsatte regler også skal kunne pålægges aktie- eller anpartsselskaber, andelselskaber eller lignende, staten, hjemmestyret, en kommune eller et kommunalt fællesskab, der er omfattet af § 57 i landstingslov om de grønlandske kommunalbestyrelser og bygderåd m.v.

Til § 4

Det foreslås i stk. 3, at Grønlands Hjemmestyre overtager de kontraktlige rettigheder og forpligtelser, som ved lovens ikrafttræden tilkommer henholdsvis påhviler sundhedsmyndighederne i Grønland. Om en kontraktspart evt. kan frigøre sig fra en kontrakt på grund af denne overgang, afhænger af de almindelige formueretlige regler. Bestemmelsen om, at staten fortsat hæfter for opfyldelsen af de kontrakter, som

sundhedsmyndighederne har indgået inden lovens ikrafttræden, vil dog medføre, at en kontraktspart i almindelighed ikke kan frigøre sig fra indgåede kontraktlige forpligtelser.

I stk. 6 er der i konsekvens af bemyndigelsen i § 1, hvorefter Grønlands Hjemmestyre ved landstingsforordning kan fastsætte regler om sundhedsvæsenet og sundhedsforholdene, medtaget forslag om ophævelse af §§ 2 og 4 i lov nr. 397 af 10. juni 1987 om sundhedsvæsenets centralstyrelse m.v. for Grønlands vedkommende. Herved ophæves Sundhedsstyrelsens pligt til at føre tilsyn med sundhedsvæsenet i Grønland, jf. de almindelige bemærkninger. Det foreslås samtidig, at Sundhedsvæsenets Patientklagenævn, inden nævnet træffer afgørelse i sager vedrørende Grønland, skal indhente en udtalelse fra sundhedsmyndighederne i Grønland.

Inden Hjemmestyrets overtagelse af sundhedsvæsenet vil lovgivningen på sundhedsministerens område blive gennemgået med henblik på stillingtagen til eventuel ikraftsættelse for Grønland. Det er i den sammenhæng fundet hensigtsmæssigt i stk. 8 og 9 at tilvejebringe hjemmel for ikraftsættelse for Grønland af lov om brugen af røntgenstråler m.v. samt lov om brug m.v. af radioaktive stoffer.

Lov nr. 275 af 27. maj 1950 om sundhedsvæsenet i Grønland

som ændret ved lov nr. 107 af 26. april 1961 og lov nr. 850 af 21. december 1988

§ 1. Overtilsynet med alle sundhedsvæsenet i Grønland vedkommende forhold varetages af en af kongen udnævnt embedslæge (landslægen).

Stk. 2. Landslægen har samme beføjelser og pligter som en amtslæge i Danmark, jf. lov nr. 87 af 21. april 1914 om embedslægevæsenets ordning, alene med de afvigelser, som sundhedsministeren fastsætter under hensyn til de særlige forhold i landet.

Stk. 3. Landslægen er rådgivende for de offentlige myndigheder i Grønland og skal høres af disse i alle sager, der kræver lægelig og hygiejnisk indsigt, ligesom han har pligt til at føre regelmæssigt tilsyn i alle lægedistrikter.

§ 2. Sundhedsministeren ansætter i henhold til bevillinger på de årlige finanslove det fornødne antal læger til at bestride lægegerningen i Grønland.

Stk. 2. Grønland inddeles i lægedistrikter, hvis antal og område fastsættes af sundhedsministeren.

Stk. 3. Ministeren bestemmer under hensyn til distrikternes folketal, udstrækning og andre i betragtning kommende forhold, hvor mange læger der skal ansættes i hvert lægedistrikt.

§ 3. Sundhedsministeren udfærdiger instruks for landslægen og distriktslægerne.

§ 4. Til bekæmpelse af tuberkulosen i Grønland anlægges på det sted, som sundhedsministeren bestemmer, et tuberkulosesanatorium og kysthospital.

Stk. 2. Til at lede tuberkulosesanatorium og kysthospital ansættes en overlæge. Antal af assisterende læger fastsættes af ministeren i henhold til bevilling på finansloven.

§ 5. (Ophævet).

§ 5 a. Forskrifter, der sigter til forebyggelse og bekæmpelse af sygdomme, udfærdiges af sundhedsministeren.

Stk. 2. Til bekæmpelse af smitsomme sygdomme kan der herunder gives regler om tvungen lægeundersøgelse, tvangsindlæggelse på sygehus, rejseforbud og afspærring af en kommune eller dele af den.

§ 5 b. Sundhedsministeren bemyndiges til at udfærdige bestemmelser om erhvervsmæssig tilvirkning, opbevaring, transport og forhandling af levnedsmidler i overensstemmelse med den i de øvrige dele af riget gældende lovgivning og med de ændringer og udvidelser, som måtte være påkrævede for Grønlands vedkommende. For så vidt angår fisk, krebs- og skaldyr samt produkter heraf, tilkommer de nævnte beføjelser fiskeriministeren, jf. lov nr. 150 af 11. maj 1954 om kvalitetskontrol med fisk og fiskevarer.

Stk. 2. Medmindre andet bestemmes i de i stk. 1 omhandlede forskrifter, må fremtidig ingen virksomhed, der agter erhvervsmæssigt at tilvirke, opbevare, transportere eller forhandle levnedsmidler, og til hvilken virksomhed der udfordres næringsbrev, påbegyndes uden tilladelse fra landslægeembedet, der kan stille de for virksomhedens hygiejnisk forsvarlige indretning og drift fornødne krav. Igangværende virksomheder skal inden 6 måneder efter lovens ikrafttræden søge tilladelse til virksomhedens fortsættelse. Denne frist kan . . .

Stk. 3. Landslægeembedet kan pålægge virksomhederne afgifter til dækning af udgifterne ved den fornødne kontrol.

§ 5 c. For overtrædelse af § 5 b, stk. 2, kan der idømmes advarsel, bøde og konfiskation, ligesom retten til at udøve virksomhed, der kræver offentlig autorisation eller godkendelse, kan frakendes – alt efter reglerne i kriminallov nr. 55 af 5. marts 1954. Under skærpene omstændigheder kan der idømmes tvangsarbejde i overensstemmelse med kriminallovens § 102, nr. 2.

Stk. 2. I forskrifter, der udfærdiges i medfør af § 5 a og § 5 b, stk. 1, kan det fastsættes, at der for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne kan idømmes de i stk. 1 nævnte foranstaltninger.

§ 6. (Ophævet).

§ 7. For Østgrønland og Nordgrønland kan der af sundhedsministeren fastsættes sådanne afvigende bestemmelser fra de i denne lov fastsatte regler, som de særlige forhold på de pågældende steder tilsiger.

§ 8. Sundhedsstyrelsens beføjelser i henhold til den gældende lovgivning berøres ikke af bestemmelserne i nærværende lov, dog at sundhedsministeren efter forhandling med Sundhedsstyrelsen kan fastsætte sådanne fra den almindelige lovgivning afvigende bestemmelser, som de særlige forhold i Grønland måtte tilsige.

§ 9. Sundhedsministeren antager en læge som konsulent for Sundhedsministeriet i spørgsmål vedrørende sundhedsvæsenet i Grønland. Konsulentens honorar fastsættes på finansloven.

§ 10. Tidspunktet for nærværende lovs ikrafttræden fastsættes ved kgl. anordning.

Stk. 2. Ved samme kgl. anordning fastsættes, hvilke hidtil gældende bestemmelser vedrørende Grønland der skal bortfalde fra ikrafttrædelsen.

Lov nr. 397 af 10. juni 1987 om sundhedsvæsenets centralstyrelse m.v.

som ændret ved lov nr. 391 af 7. juni 1989

Nedenfor er (med mindre skrift) indsat den gældende formulering af de bestemmelser, der berøres af lovforslaget.

§ 4

...

Stk. 6. I lov nr. 397 af 10. juni 1987 om sundhedsvæsenets centralstyrelse m.v. som ændret ved lov nr. 391 af 7. juni 1989 foretages følgende ændringer:

1) I § 19, stk. 1, indsættes efter 1. pkt.:

»Nævnet skal, inden der træffes afgørelse i en klagesag vedrørende sundhedsvæsenet i Grønland, tillige indhente en udtalelse herom fra sundhedsmyndighederne i Grønland.«.

2) I § 28 indsættes som stk. 2:

»Stk. 2. Bestemmelserne i §§ 2 og 4 gælder ikke for Grønland.«.

...

§ 2. Sundhedsstyrelsen skal følge sundhedsforholdene og skal holde sig orienteret om den til enhver tid værende faglige viden på sundhedsområdet.

Stk. 2. Når Sundhedsstyrelsen bliver bekendt med overtrædelser eller mangler på sundhedsområdet, skal Styrelsen orientere vedkommende myndighed i fornødent omfang. Ligeledes skal Sundhedsstyrelsen orien-

tere offentligheden, når særlige sundhedsmæssige forhold gør det nødvendigt.

§ 4. Sundhedsstyrelsen fører tilsyn med den sundhedsfaglige virksomhed, der udføres af personer inden for sundhedsvæsenet, samt ledere af plejehjem og lignende, hvortil der ikke er knyttet en fast læge.

Stk. 2. Sundhedsstyrelsen eller personer, der af Sundhedsstyrelsen er bemyndiget til at udøve tilsynet, har til enhver tid mod behørig legitimation uden retskendelse adgang til sygehuse, plejehjem og lignende.

Stk. 3. Sundhedsstyrelsen kan efter sundhedsministerens nærmere bestemmelse pålægge personer inden for sundhedsvæsenet at foretage anmeldelser og indberetninger vedrørende deres faglige virksomhed.

§ 19. Nævnet skal indhente en udtalelse fra Sundhedsstyrelsen, før Nævnet træffer afgørelse i en sag. Til brug for sin vurdering kan Sundhedsstyrelsen forelægge sagen for Retslægerådet.

Stk. 2. . . .

§ 28. Loven gælder ikke for Færøerne, men kan ved kgl. anordning helt eller delvis sættes i kraft for øerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.